

23/
2

Guds mun

Prästerskapet är, enligt biskop Borgenstiernas nyss utgivna herdabrev, "Guds mun". Denna samtidigt pösande och smaklösa formulering är typisk för skriften. Den som läst några tiotal herdabrev utan synnerlig beundran blir dock förvånad inför detta aktstycke. I dessa brev brukar man påträffa något ord av innerlighet och värme, något gripande uttryck för trovisshet, en och annan sats av lidelsefullt engagemang inför Gud och människorna. I hr Borgenstiernas skrift finns blott en jargong av mjuk och insmickrande platthet, reflexioner av den torftigaste art, ett virrvarv av motsäggande fraser — allt buret av en högfärd som framhäves av de obligatoriska försäkringarna om ödmjukhet och övårdighet, allt i en ton mellan scouthurtighet och prelatmyndighet. Biskopen förklarar att han känner sig liten "inför den väntande uppgiften", men han tar lika ytligt som självsäkert ståndpunkt i alla frågor, utdömer och upphöjer såsom om han sannerligen vore "Guds mun".

På några sidor påstår biskopen att svenska folket känner nära samhörighet med kyrkan. Utan skynt av bevis dekreterar han att "kyrkan i dag åtnjuter ett helt annat förtroende än för 30—40 år sedan" och talar om "det stigande antalet kyrkbesökare och deras växande engagemang i gudstjänsten". Detta gäller, säger han, även arbetarna. "Vid samtal på det personliga planet om kristna frågor har jag aldrig haft några erfarenheter av att arbetaren reagerar annorlunda än andra människor... Kyrkan har ingen särskild väg till himlen för arbetare, tjänstemän eller politiker" (vilken upplysning!). Men denna optimistiska tankegång fasthålls inte länge; snart börjar biskopen i stället klaga över tidens ondska, lika slarvigt och lika tanklöst! "Vad skola och kyrka mödosamt byggt upp i fråga om livsnormer och ideal är inte mycket värt i en miljö där det ända från gatan till s k högt bildade kretsar anses begåvat och djupt att hävda att religion och moral inte är det minsta att fästa sig vid." Är det något som kännetecknar vår tid, så är det väl troströtheten. Självfallet kan inte heller denna hållning av pessimism fasthållas. Plötsligt börjar biskopen förkunna att tron är i högsta grad på modet, denna kristendom som "är liv och glädje och kraft — något som man väl vill ha så mycket av som möj-

ligt" och till vilken "den moderna naturvetenskapen har en både ödmjuk och positiv inställning". Alla resonemang flyter — bara slappheten består.

På samma sätt på alla punkter. Än är "kristen kunskap en kunskap i fakta", som var och en måste böja sig för, än ett mysterium "på andra sidan av vår erfarenhets och vårt vetandes gränser". Att smidigt och omärkligt hoppa mellan det triviala och det orimliga är kons-ten framför andra i politiska och religiösa ideologier; biskopen rör sig så stelbent att alla ser vad han har för sig. Problemet att själva innehållet i kyrkans tro är omstritt avföres med en kokett vitsighet: "Asikter om den kristna tron finns det i mängder. Nu är tid för ökad insikt."

För i tiden kunde det vara anständigt och till och med djärvt att tvivla, skriver hr Borgenstierna. Nu är det tvärtom, därför att tvivlet är så vanligt. "Endast få tycks ha lagt märke till att en genomgripande förändring i situationen inträtt. Om tvivlaren förut kunde hyllas och beundras... så tillkommer i dag hyllning och beundran den som bryter sig loss ur tvivlets grepp och tror. Han är den ensamme och modige." På detta sätt kan alltså en prelat — med den kristna ödmjukheten som stativ — frankt förklara att den troende i motsats till den tvivlande är "ensam och modig" — samtidigt för övrigt som han stoltserar över kristendomens modernitet och prestige. Att hela kontrastsituationen är feltecknad kanske för ordningens skull bör påpekas: tvivlaren bör inte ställas mot den kristne, utan mot fritänkare likaväl som mot troende.